

FARLIGT AVFALL PÅ FÖRETAG 2006



December 2006

Miljösamverkan Sydost

Ett samarbetsprojekt mellan kommunernas miljöförvaltningar,
miljöenheten på Länsstyrelsen och Regionförbundet i Kalmar län

Innehåll

Sammanfattning	2
Uppfylls projektmålen	3
Synpunkter till företag	4
Synpunkter till miljönämnder samt handläggare på kommuner och på länsstyrelsen	6
Synpunkter till Naturvårdsverket	7
Arbetsmetod	8
Sammanställning med kommentarer av utförda inspektioner och utvärderingar	9
Att tänka över	31

Teckenförklaring: FA = farligt avfall

Sammanfattning

Miljösamverkan Sydost har under 2006 samordnat ett tillsynsprojekt om farligt avfall i Kalmar län. Arbetet har skett genom informationsinsatser till 1211 företag och föranmälda inspektioner på 93 företag. Inspektionerna har genomförts av handläggare på elva kommuners miljöförvaltningar och Länsstyrelsens miljöenhet. Tillsynsmetodiken har uppskattats av både företagare och miljöhandläggare.

Projektets mål var att förebygga uppkomsten, minska farligheten och säkra hanteringen av farligt avfall samt att öka kunskapen hos handläggare och företagare. Projektets mål ligger i linje med de nationella miljömål där miljöeffekter som minskade miljögifter i miljön och en ökad hushållning med resurser ingår.

Det är positivt att de flesta av de besökta 93 företagen aktivt arbetar med att förebygga uppkomsten av farligt avfall. Detta sker främst vid inköp av kemikalier och vid återgårder inom verksamheten och processerna.

Själva lagringen av det farliga avfallet sköts överlag bra på företagen. 1/3 av företagen har dock brister vad angår invallningen och saknar tillgång till absorptionsmedel. Mer än hälften (57 %) av företagen brister i märkningen av sitt farliga avfall.

Många företag (60 %) anlitar en transportör med tillstånd och utgår ifrån att det farliga avfallet lämnas till en mottagare med tillstånd att ta emot just deras avfall. För att säkra att det farliga avfallet inte hamnar på avvägar är det viktigt att företagen kontrollerar var deras avfall slutligen hamnar. Många mindre företag (C- och U-företag klassade enligt Miljöbalken) anmäler inte sina egna transporter av farligt avfall till Länsstyrelsen.

Företagen och transportörerna lägger ner mycket arbete med att klassa det farliga avfallet med en avfallskod. Vid klassningen av avfallet avgörs om det är farligt eller inte. Själva systemet med klassningen är dock komplicerat och tidskrävande och medför ofta att avfallet klassas fel. Detta medför i sin tur att avfallsstatistiken inte blir helt rätt samt att risken ökar för att det farliga avfallet hamnar på fel ställe! Många C- och U- företag känner inte till hur klassificeringen ska göras.

Vi är väl medvetna om att klassningen sker enligt EU:s avfallsdirektiv men vi anser ändå att klassningen bör kunna utformas på ett enklare sätt. För att säkra att mera farligt avfall hamnar rätt bör ett generellt krav ställas på att produkter som blir till farligt avfall efter användning märks med denna uppgift vid försäljning.

Uppfylls projektmålen?

Mål 1: Förebygga uppkomsten av farligt avfall

Hela 77 % av de tillfrågade företagen vidtog redan åtgärder för att förebygga uppkomsten av farligt avfall vid inspektionen, detta främst vid inköp av kemikalier och vid åtgärder i själva verksamheten och processen. Det är positivt att de flesta företag arbetar aktivt med frågan.

I 21 av 42 inlämnade utvärderingar från företagen angavs att man planerade en minskning av det farliga avfallet efter besöket.

För att ytterligare nå målet att förebygga uppkomsten av farligt avfall kan ett kommande projekt inriktas mot en viss bransch eller process där mycket avfall uppkommer. Kunskapen om själva processen måste då fördjupas hos handläggarna.

Mål 2: Minska farligheten på det som uppkommer

Underlaget ger inte något direkt svar på denna fråga. Av de 10 företag som producerar produkter som innehåller farligt avfall uppger huvudparten att denna inte kan ändras så att den inte klassas som farligt avfall efter användningen. Fyra av elva företag informerar inte kunden om att deras produkt ska hanteras som farligt avfall efter användning.

Mål 3: Säkra hanteringen av farligt avfall

I detta projekt har vi kontrollerat hur företagen sköter dokumentationen, transporten och lagringen av det farliga avfallet. Vi kan konstatera att mycket farligt avfall klassas med fel avfallskod, att många transporter hos C och U företag inte anmäls till Länsstyrelsen och att många företag varken kontrollerar att transportören har tillstånd eller att den anlitate mottagare har tillstånd. Själva lagringen av det farliga avfallet sker överlag under godtagbara förhållanden, men 57 % märker inte sitt farliga avfall och över 30 % brister med invallningen och har inte absorptionsmaterial tillgängligt. Hos 44 % av företagen fanns risk för förorening av mark och vatten vid lastning av det farliga avfallet.

Projektets utformning bör medföra förbättringar avseende mål 3, under förutsättningar att uppföljning sker av att åtgärder vidtas på de olika företagen.

Inom detta projekt har vi inte kontrollerat om det farliga avfallet slutligen hamnar på rätt plats.

I början av projektet hade vi ambitionen att kartlägga det farliga avfalls väg från uppkomst till slutstation. Detta mål fick vi lägga åt sidan eftersom detta arbete endast kan göras nationellt.

Mål 4: Öka kunskapen om hela farligt avfalls kedjan hos företagare och handläggare

Mål 4 får väl anses uppfyllt! I detta projekt har 1211 broschyrer om farligt avfall delats ut till länets företag. 93 företag har inspekterats och 33 miljöhandläggare har deltagit i projektet. Det framtagna inspektionsunderlaget kan användas framöver med syfte att säkra hanteringen och öka kunskapen om farligt avfall.

En temadag om farligt avfall genomfördes den 2 juni i Högsby där både företagare och miljöhandläggare deltog. Totalt deltog 81 personer varav 32 företagare.

Synpunkter till företagen

Nedanstående checklista skickas i en särskild broschyr till företagen i Kalmar län:

Alla har farligt avfall

- Ni har farligt avfall även om ni inte tror det! Lysrör, batterier och elektronikavfall finns på nästan alla företag och är farligt avfall!
- Vid inköp av kemikalier ta hjälp av säkerhetsdatabladerna och välj de minst farliga!
- Var uppmärksam på de avfallsslag som kan klassas antingen som farligt eller icke-farligt (d.v.s. med dubbla ingångar). Exempel är blästersand, trumlingsslam, härdat färg- och lackavfall, absorptionsmedel, torkdukar, skyddskläder m.m. Om osäkerhet finns ska avfallet enligt försiktighetsprincipen klassas som farligt.
- Undersök om det går att minska mängden farligt avfall t.ex. genom underhållsrutiner, reningsutrustning och materialåtervinning.
- Se till att alla maskiner är täta och undvik därmed oljespill. Detta minskar mängden förorenat absorptionsmaterial som är farligt avfall.
- Om era produkter klassas som farligt avfall efter användningen – se till att era kunder får information om detta!

Utse ansvarig

- Utse en ansvarig för dokumentationen och hanteringen av det farliga avfallet inom verksamheten.

Hantera avfallet rätt

- Förvara allt farligt avfall torrt och tätt!
- Förvara flytande farligt avfall inom en invallning!
- Märk det farliga avfallet tydligt med ”FARLIGT AVFALL” samt det AVFALLSSLAG det handlar om! Var konsekvent! Märk även behållare för batterier, elskrot, lysrör m.m.
- Skaffa rätt absorptionsmedel! Det begränsar skadan vid olycka!

Kolla riskerna

- Genomför återkommande riskbedömning, åtgärda de största riskerna först, se över ansvar och rutiner.
- Informera alla berörda på företaget om vardagsrutiner för hanteringen och om åtgärder vid olyckshändelse. Öva gärna olyckssituationer, t.ex. tillsammans med transportörens expert.
- Se över risken för förorening av mark och vatten vid lastning av farligt avfall!

Dokumentera

- Anteckna mängd, slag och mottagare av ert farliga avfall och glöm inte uppkommen/lagrad mängd (kan noteras exempelvis en gång i kvartalet)
- Spara ovanstående uppgifter i 5 år.

Ha koll på transporterna

- Anmäl transport av farligt avfall när ni själva transporterar. Transport av farligt avfall kräver alltid antingen en anmälan eller ett tillstånd från Länsstyrelsen!
- Säkra att ert företags farliga avfall hamnar på rätt plats genom att begära kopior på både transportörens och mottagarens tillstånd. Kontrollera att era avfallsslag ingår i tillstånden!
- När ni anlitar en transportör se till att transportdokument finns med uppgifter om avsändare, mottagare, transportör, avfallsmängd och avfallsslag. Se till att avfallet är klassat med rätt avfallskod. Detta gäller främst om transportören hjälper till med klassningen eftersom denne inte alltid vet i vilket sammanhang avfallet uppkommit.

Synpunkter till miljönämnder, samt handläggare på Länsstyrelsen och kommunerna

- Följ upp konstaterade brister i hanteringen av farligt avfall.
- Mottagare av farligt avfall från företagens egna transporter bör kontrolleras mera noggrant och kommunerna bör ha mera tillsyn inom detta område.
- Länsstyrelsens handläggning av anmälningar om transport av farligt avfall kan ses över. Informera gärna företagen om farligt avfall och vilka godkända mottagningsstationer som finns i samband med handläggningen av anmälan och tillstånd.

- Förslag till kommande projekt inom området:

Samma projekt ett år till

Kontroll av transportörer

Var lämnas det farliga avfallet från företagens egna transporter?

Branschspecifikt projekt – minskning av farligt avfall enligt ovan.

Utred möjligheten att gemensamt informera företagen i länet inom miljöområdet.

Hitta de företag som klassar något avfallsslag utifrån en dubbel ingång och kontrollera om klassningen är rätt.

Synpunkter till Naturvårdsverket

- Det är svårt och arbetskrävande för företagen att klassificera avfall enligt avfallsförordningen. Vårt projekt visar att en del farligt avfall ofta klassas fel och tveksamma fall finns angående vilken kod som ska användas för olika avfallsfraktioner. Vad är egentligen syftet med klassningen, förutom att avgöra om avfallet är farligt eller inte? Eftersom kodningen av avfallet inte är korrekt kan eventuella statistiska sammanställningar ifrågasättas.
Vi är väl medvetna om att klassningen av avfallet bygger på EU´s avfallsdirektiv men anser ändå att det stora nedlagda arbetet hos företag och inspektörer med att tillämpa och kontrollera kodningen av det farliga avfallet inte i motsvarande grad leder till miljöförbättringar. Arbeta fram enkla system som leder till miljöförbättringar och samtidigt är lätta att följa för både företag och miljöhandläggare inom hela unionen.
- Ett generellt krav (i föreskrift eller motsvarande) bör ställas på att produkter som ska hanteras som farligt avfall efter användning märks med denna uppgift vid försäljning. Detta skulle kunna säkra att mera farligt avfall hamnar rätt och samtidigt underlätta företagens miljöarbete.
- Inom arbetsgruppen har vi ifrågasatt miljönyttan av företagens skyldighet att anmäla egen transport av farligt avfall (inom frimängderna) till Länsstyrelsen. Om syftet med att lämna en sådan anmälan ska vara att säkra att avfallet inte hamnar fel kan detta ändå kontrolleras genom tillsyn av företagens anteckningar och mottagarens dokumentation.
- Kan kravet på anmälan/tillstånd till transport av farligt avfall på något sätt samordnas med tillståndsplikten för transport av farligt gods för att underlätta företagens arbete?
- Anordna ett nationellt projekt om farligt avfall där avfallet följs från ”vagga till grav”. Syftet med projektet kan vara att kontrollera om det farliga avfallet slutligen hamnar på rätt plats och se över om nuvarande regelverk effektivt säkrar en rätt hantering av det farliga avfallet.

Arbetsmetod

Sex av tretton miljöförvaltningar valde projektet ”Farligt avfall” inför Miljösamverkan sydost verksamhetsplanering 2006. Tolv av länets tretton miljöförvaltningar deltog sen i projektet. En förvaltning har endast delat ut broschyren om farligt avfall.

Arbetsgruppen, där fyra handläggare och projektledaren har ingått, har planerat projektet, genomfört temadagen om farligt avfall, utformat informationsmaterial, inspektionsunderlag, rapport och uppföljande broschyr.

Övriga kommuner har medverkat med var sin kontaktperson som ansvarat för information in till förvaltningen, sammanställning av förvaltningens inspektionsresultat samt varit ”remissinstans” vid framtagning av informationsbroshyr, inspektionsunderlag, rapport mm.

Inspektionerna på företagen har genomförts av 33 miljöhandläggare på elva miljöförvaltningar.

I arbetsgruppen har ingått:

Hans Lundgren, Emmaboda kommun
 Christian Pettersson, Kalmar kommun
 Lars Engström, Länsstyrelsen i Kalmar län
 Elin Nilsson, Västerviks kommun
 Karen Jensen, Miljösamverkan Sydost

Kontaktpersoner inom övriga kommuner:

Kristine Bergius, Mörbylånga kommun
 Anders Karlsson, Vimmerby kommun
 Emma Ragnefors, Torsås kommun
 Therese Andersson, Nybro kommun
 Christine Dahlgren, Mönsterås kommun
 Marie Lindström, Oskarshamns kommun
 Anders Ivansson, Högsby kommun
 Maria Vrethammar, Hultsfreds kommun

Projektet har genomförts under 2006 och tidplanen har varit följande:

feb –maj	Projektet planeras, inspektionsunderlag och informationsmaterial tas fram av arbetsgruppen. Temadagen planeras.
2 juni	Temadagen om farligt avfall genomförs/pressmeddelande
maj-aug	Inspektionsunderlaget sammanställs och informationsbroshyren om farligt avfall sammanställs (finns att hämta på www.miljosamverkansydost.se)
	Remiss av underlaget till kontaktpersonerna
24 aug	Möte med kontaktpersoner, information om projektet
1 sep-15 nov	Inspektionstid
15 nov	Sammanställning av inspektionernas resultat skickas till projektledare
28 nov	Möte med kontaktpersoner, slutsatser och utvärdering av projektet
dec	Rapport /pressmeddelande
	En kort broschyr om projektresultatet delges företagen
	Information till miljönämnder om projektresultatet

Sammanställning av resultaten med kommentarer

Deltagande antal tillsynsmyndigheter, 12

Miljöförvaltningarna i Torsås, Mörbylånga, Västervik, Emmaboda, Nybro, Oskarshamn, Kalmar, Högsby, Hultsfred, Länsstyrelsen, Mönsterås – totalt 11 förvaltningar

Miljöförvaltningen i Vimmerby har delat ut broschyrer men inte deltagit i inspektionerna

Hur många inspektörer har jobbat med projektet? Antal 33

Hur många broschyrer har ni skickat ut till företagen? Antal 1211

Hur många verksamheter har ni inspekterat? Antal 93

Hur valde ni ut verksamheterna som inspekterades?

Enligt tillsynsplan 6

Annat 5

Har ni under inspektionerna hittat transportörer som inte haft tillstånd? ja 0, nej 10

Hur många ärendet har ni lämnat/kommer att lämnas till åklagaren inom detta projekt? Antal 0

Hur många MSA beslut har tagits/kommer att tas inom detta projekt? Antal 0

1. Verksamhetstyp?

Företag	A	B	C	U	totalt
Antal	2	21	54	15	92

2. Finns ett miljöledningssystem på företaget?

(även andra miljöledningssystem än ISO och EMAS anges som ja)

Företag	A	B	C	U	totalt
Antal	2	14	13		29

3. Uppkommer farligt avfall i verksamheten?

Företag	A	B	C	U	totalt
Antal ja	2	21	54	15	92
Antal nej					

De allra flesta företag, oavsett storlek och klassning, ger upphov till farligt avfall. Lysrör, batterier och elektronikavfall är avfallsslag företagen kanske inte tänker på att det klassas som farligt avfall.

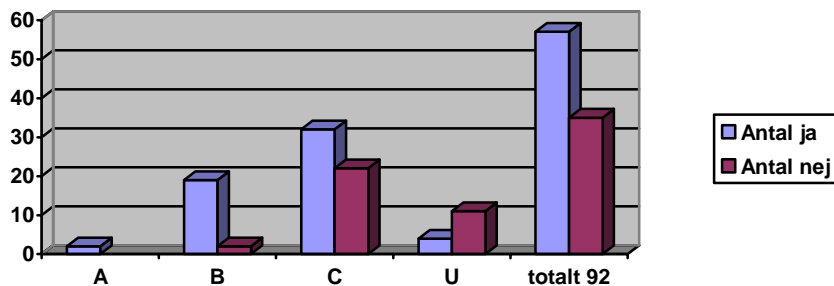
4. Mottas farligt avfall från andra företag?

Företag	A	B	C	U	totalt 92
Antal ja	2		3		5
Antal nej		21	51	15	87

Mer parten av företagen (95 %) hanterar endast sitt egna farliga avfall.

5. Förs anteckningar om farligt avfall?

Företag	A	B	C	U	totalt 92
Antal ja	2	19	32	4	57
Antal nej		2	22	11	35



Många företag, hela 38 %, för inga anteckningar om sitt farliga avfall.

Skillnaden mellan stora och små företag är dock stor. Andelen som för anteckningar är 100% av A-företagen, 90 % av B-, 59% av C- och 27% av U-företagen.

Om ja under 5 antecknas:

5a. Uppkommen(lagrad) mängd

Företag	A	B	C	U	totalt 59
Antal ja		13	19	3	35
Antal nej	2	6	15	1	24

5b. Borttransporterad mängd

Företag	A	B	C	U	totalt 58
Antal ja	2	17	22	4	55
Antal nej		1	2		3

5c. Avfallsslag

Företag	A	B	C	U	totalt 58
Antal ja	2	17	30	4	53
Antal nej		1	4		5

5d. Mottagare

Företag	A	B	C	U	totalt 56
Antal ja	2	17	29	2	50
Antal nej		1	5		6

5e. Anteckningarna är sammanställda årsvis

Företag	A	B	C	U	totalt 56
Antal ja	2	18	24	2	46
Antal nej			10		10

5f. Anteckningarna sparas i fem år

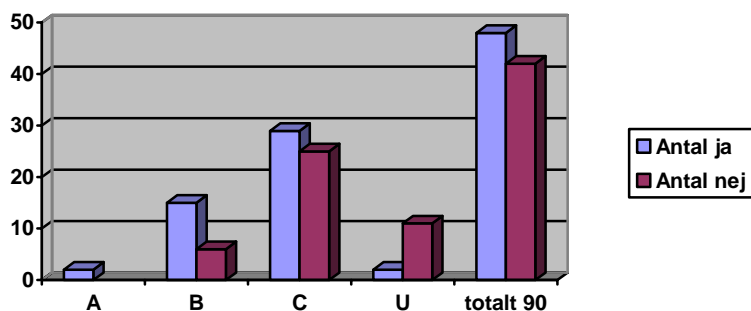
Företag	A	B	C	U	totalt 61
Antal ja	2	18	30	2	52
Antal nej			9		9

Hos de företag som för anteckningar är den vanligaste bristen i anteckningarna att uppkommen/lagrad mängd inte antecknas. Denna brist finns även hos större företag.

Andra ganska vanliga brister är att anteckningarna inte sammanställs årsvis och/eller inte sparas i fem år.

6. Känner du till hur klassificeringen av avfall går till enligt avfallsförteckningen i avfallsförordningen (2001:1063, bilaga 2)?

Företag	A	B	C	U	totalt 90
Antal ja	2	15	29	2	48
Antal nej		6	25	11	42

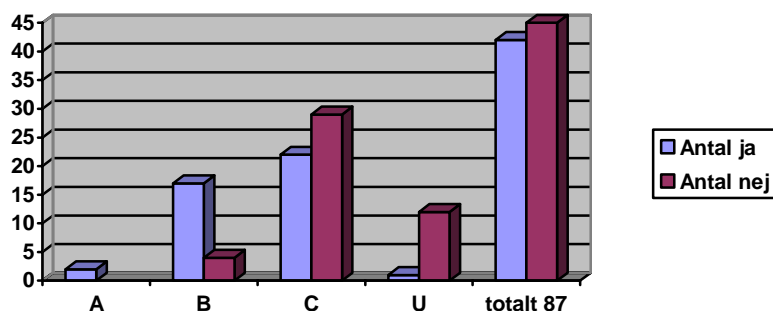


53 % av företagen kände till hur klassificeringen av avfall enligt avfallsförordningen går till. Även här syns en tydlig skillnad mellan små och stora företag. Av A-företagen kände 100% till detta, av B-företagen 71%, av C-företagen 54% och av U-företagen 15%.

Om man vill att klassningen ska fungera som det är tänkt är det viktigt att informera om metoden och visa hur den går till, särskilt på små företag.

7. Är allt farligt avfall klassificerat med avfallskod?

Företag	A	B	C	U	totalt 87
Antal ja	2	17	22	1	42
Antal nej		4	29	12	45

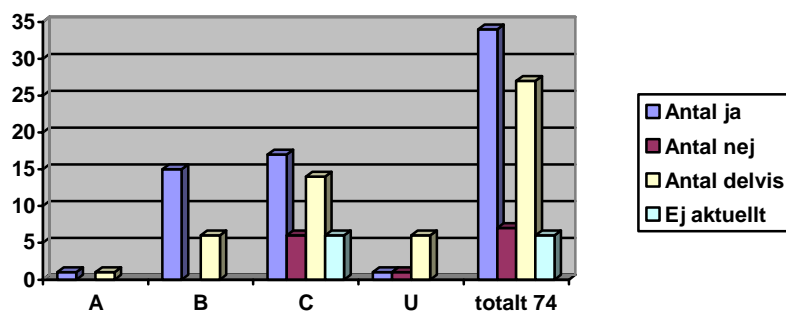


Det verkar som att det finns företag som har sitt farliga avfall klassat med avfallskoder, trots att de enligt förra frågan inte känner till hur klassningen går till. Troligen har någon annan, t ex transportörer, klassat avfallet åt vissa företag. (Jämför svar på fråga 20!)

Fråga 7 bör formuleras om eller få fler svarsalternativ (t ex ja, delvis, nej). Som det är nu uppstår förvirring angående svarmängden på fråga 8.

8. Är avfallet rätt klassificerat?

Företag	A	B	C	U	totalt 74
Antal ja	1	15	17	1	34
Antal nej			6	1	7
Antal delvis	1	6	14	6	27
Ej aktuellt			6		6



Det är vanligt att farligt avfall klassas med fel kod. Över hälften av de företag som klassat sitt avfall har klassat något med fel kod.

9. Är något avfall klassat som icke farligt avfall genom s.k. dubbel ingång i avfallsförteckningen? 7 § Råd till avfallsförordningen (NFS 2004:14)

Företag	A	B	C	U	totalt 91
Antal ja	2	9	10		21
Antal nej		15	28	10	53
Vu vet ej			6	1	7

28% av företagen har något avfallsslag som klassats som icke-farligt utifrån en dubbel ingång. I tillsynen är det viktigt att hitta dessa företag och avfallsslag för att kontrollera grunderna till klassningen och att avfallet inte egentligen ska hanteras som farligt avfall.

10. Vidtas åtgärder för att förebygga uppkomsten av farligt avfall i er verksamhet ?

Företag	A	B	C	U	totalt 89
Antal ja	2	21	33	10	66
Antal nej			18	2	20
Ej aktuellt			2	1	3

Hela 77% av företagen vidtar åtgärder för att förebygga uppkomsten av farligt avfall och/eller minska farligheten (frågan har tolkats lite olika av olika inspektörer). Detta sker främst vid inköp av kemikalier och i verksamheten/processen.

Om ja under 10 ange hur:

Företag	A	B	C	U	totalt 104
10a. Antal Vid konstruktion	1	2	6	1	10
10b. Antal Inköp av kem	1	13	26	10	50
10c. Antal Verksamheten/proc		14	17		31
10d. Antal Efter processen		5	4		9
10 e. Antal Annat		3	1		4

Om nej under 10:**10 f. Planeras undersökningar för att förebygga uppkomsten av farligt avfall?**

Företag	A	B	C	U	totalt 26
Antal ja			2	1	3
Antal nej		1	17	1	19
Ej aktuellt			4		4

Denna fråga bör omformuleras så även de företag som svarat ja under fråga 10 kan behöva förebygga uppkomsten av farligt avfall.

11. Har ni undersökt om det är det möjligt att internt behandla FA så att det leder till materialåtervinning (kod 90.006-9 C) istället för att skicka det som FA ?

Företag	A	B	C	U	totalt 78
Antal ja	2	5	7	1	15
Antal nej		12	38	12	62
Ej aktuellt			1		1

Till denna fråga borde alternativet ej aktuellt ha funnits med.

12. Innehåller era produkter farliga ämnen som innebär att produkten klassas som farligt avfall efter användning?

Företag	A	B	C	U	totalt 112
Antal ja	1	2	7		10
Antal nej	1	15	26	2	44
Antal vet ej		2	2		4
Tillverkar inga produkter		2	19	13	34

Om ja under 12:

12a. Finns möjlighet att ändra produkten så att den inte klassas som farligt avfall efter användning?

Företag	A	B	C	U	totalt 11
Antal ja			1		1
Antal nej	1	2	7		10

12b. Informeras kunden om att produkten efter användning ska klassas som farligt avfall?

Företag	A	B	C	U	totalt 11
Antal ja	1	2	4		7
Antal nej			4		4

Det är inte särskilt många av de besökta företagen som tillverkar produkter som klassas som FA efter användning. (Många tillverkar inga produkter alls.)

Ett (litet) antal företag vet inte om deras produkter blir FA eller ej, vilket är anmärkningsvärt. Kunderna bör verkligen kunna få sådan information av producenten!

Nästan en tredjedel av de företag vars produkter blir FA informerar inte heller kunden om detta! Detta borde vara ett krav!

Delvis bör finnas med som svarsalternativ på flera frågor!

13. Transporterar ni själva något farligt avfall?

Företag	A	B	C	U	totalt 90
Antal ja		6	26	3	35
Antal nej	2	14	29	10	55

Förvånansvärt många av företagen anlitar transportörer. Endast en mindre del kör själva. Det är bra att så många företag anlitar professionella företag. Detta bör innebära mindre risker vid lastning och transport, mindre risk att avfallet hamnar på villovägar och samordningsvinster då transporter från flera företag samordnas.

Arbetsgruppen anser att det skulle ha varit mycket intressant att ha tagit reda på var företag som själv transporterar lämnar sitt farliga avfall. Många mellanlager som tar emot farligt avfall är inte bemannade och har därför mycket begränsade möjligheter att ta emot avfall från företag som kör själva.

14. Ryms mängden inom frimängderna 27§?

Företag	A	B	C	U	totalt 47
Antal ja		5	24	5	34
Antal nej			2	6	8
Ej aktuellt	2	3			5

U-anläggningarna överskrider ofta frimängderna.

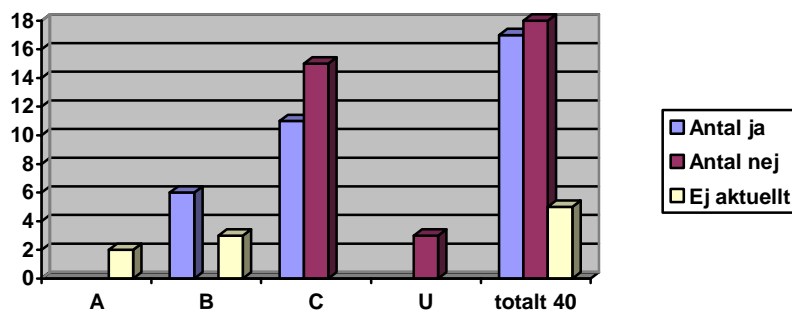
14 a. Avser transporterna avfallsslag enligt undantagen i 28§?

Företag	A	B	C	U	totalt 46
Antal ja		1	2		3
Antal nej		4	23	11	38
Ej aktuellt	2	3			5

Undantag enligt 28§ utnyttjas i liten omfattning av de inspekterade företag. Detta beror möjligen på att vi inte inspekterat lantbruk, sjukhus och andra företag med denna typ av farligt avfall.

15. Är transporten anmäld till länsstyrelsen?

Företag	A	B	C	U	totalt 40
Antal ja		6	11		17
Antal nej			15	3	18
Ej aktuellt	2	3			5



Väldigt många C och U företag kör farligt avfall utan att lämna en anmälan till länsstyrelsen. Detta ska enligt Miljöbalken medföra både miljöstraffavgift och åtalsanmälan.

Många handläggare anser att miljöstraffavgift på 10 000 kr för att inte anmäla en transport av farligt avfall är oproportionerlig hög.

Inom arbetsgruppen har vi ifrågasatt miljönyttan av företagens skyldighet att anmäla egen transport av farligt avfall till Länsstyrelsen. Om syftet med att lämna en sådan anmälan ska vara att säkra att avfallet inte hamnar fel kan detta ändå kontrolleras genom tillsyn av företagets anteckningar och mottagarens dokumentation.

16. Kan anmälan/meddelande från länsstyrelsen uppvisas?

Företag	A	B	C	U	totalt 38
Antal ja		5	9		14
Antal nej		1	16	2	19
Ej aktuellt	2	3			5

Se kommentarer ovan under fråga 15.

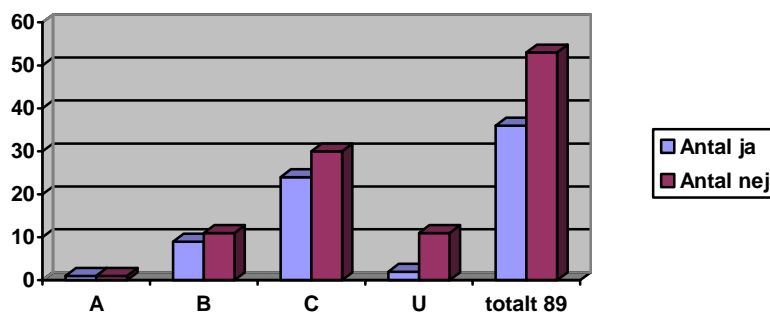
18. Har ni kontrollerat att anlidade transportörer för farligt avfall har tillstånd/eller har anmält transporten?

Företag	A	B	C	U	totalt 90
Antal ja	2	13	27	2	44
Antal nej		9	20	11	40
Delvis			1		1
Ej aktuellt			5		5

För att tillsynsmyndigheten ska följa upp denna fråga krävs att företagen begär en kopia på tillståndet av transportören. Tillståndet ska ingå i företagets dokumentation. Vissa transportörer har bara tillstånd att transportera vissa typer av farligt avfall. Avfallslämnaren bör därför kontrollera vad som faktiskt står i transportörens tillstånd.

18a. Har ni kontrollerat att anlidade mottagare för farligt avfall har det tillstånd som krävs för att hantera avfallet?

Företag	A	B	C	U	totalt 89
Antal ja	1	9	24	2	36
Antal nej	1	11	30	11	53



Väldigt många företag har överhuvudtaget ej kontrollerat om transportören har tillstånd.

Det är viktigt att kontrollera vilka avfallsslag som transportören har tillstånd att transportera.

19. Upprättas transportdokument för de transporter där detta är ett krav?

Företag	A	B	C	U	totalt 80
Antal ja	2	19	38	12	71
Antal nej			7	1	8
Delvis			1		1

De flesta företag tycks upprätta transportdokument; detta möjligen genom att transportören hjälper till. Det är endast några få C och U företag som inte gör det.

20. Vem upprättar transportdokumentet?

Företag	A	B	C	delvis	U	totalt 82
Antal avsändaren		4	9	1		14
Antal transportören	2	18	35	1	12	68
Antal annan						0

Vi kan konstatera att transportören upprättar transportdokumenten och verksamhetsutövaren skriver under. Detta kan bli ett problem med felklassningar om verksamhetsutövaren släpper för mycket till transportören. Avfallslämnaren ansvarar för att uppgifterna stämmer.

21. I vilken form finns bekräftelse från mottagaren av farligt avfall på att avfallet kommit fram?

Företag	A	B	C		U	totalt 99
Antal underskr. trans.dokument	1	10	14	2		27
Antal faktura	1	13	32	1	10	57
Antal annat		4	1		1	6
Antal inget			8	1		9

Faktura eller underskrivet transport dokument används som bekräftelse på att avfallet kommit fram. Endast ett fåtal C företag får ingen bekräftelse på att avfallet mottagits.

De flesta företag får uppgifterna via fakturan (32 st.) vilket ju är acceptabelt under förutsättning att mottagen avfallsmängd och typ framgår.

22. Lagras farligt avfall på fastigheten?

Företag	A	B	C	U	totalt 84
Antal ja	2	13	50	13	78
Antal nej		2	4		6

Lagras det farliga avfallet:**22a. Torrt?**

Företag	A	B	C	U	totalt 73
Antal ja	1	17	36	11	65

Antal nej		1	2	2	5
Delvis	1	1	1		3

22b. Tätt?

Företag	A	B	C	U	totalt 81
Antal ja		17	41	13	71
Antal nej		1	5		6
Delvis	2	1	1		4

22c. Inlåst?

Företag	A	B	C	U	totalt 85
Antal ja	1	17	40	12	70
Antal nej		3	9	1	13
Delvis	1	1			2

22d. Invallat?

Företag	A	B	C	U	totalt 85
Antal ja	1	13	30	5	49
Antal nej		5	19	9	33
Delvis	1	2			3

22e. I lämpligt kärl?

Företag	A	B	C	U	totalt 82
Antal ja	2	16	44	13	75
Antal nej		2	4		6
Delvis		1			1

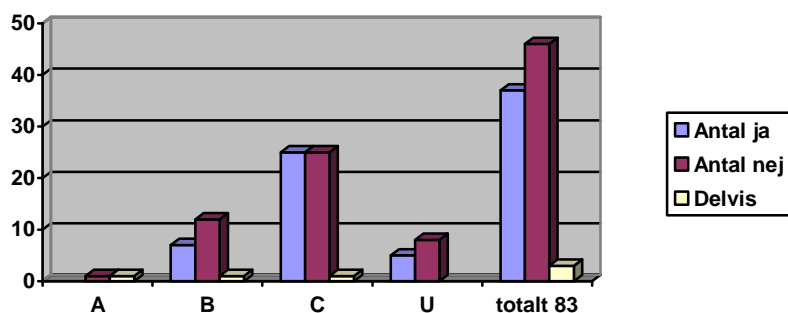
22f. Kärl i gott skick?

Företag	A	B	C	U	totalt 82
Antal ja	1	18	45	11	75

Antal nej			3	2	5
Delvis	1	1			2

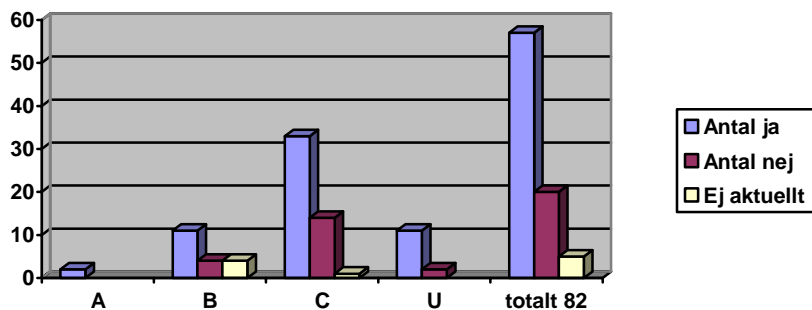
22g. Uppmärkt?

Företag	A	B	C	U	totalt 83
Antal ja		7	25	5	37
Antal nej	1	12	25	8	46
Delvis	1	1	1		3



22h. Finns absorptionsmaterial?

Företag	A	B	C	U	totalt 82
Antal ja	2	11	33	11	57
Antal nej		4	14	2	20
Ej aktuellt		4	1		5



22i. Ventilrat?

Företag	A	B	C	U	totalt 82
Antal ja	2	19	45	13	79
Antal nej		1	2		3

23. Har VU tagit reda på om några avfallsslag kan reagera med varandra vid lagring, eller brand?

Företag	A	B	C	U	totalt 85
Antal ja	1	6	16	8	31
Antal nej	1	3	12	1	17
Antal ej aktuellt		10	23	3	36
Delvis			1		1

Om ja: 23a.Förvaras dessa ämnen inom åtskilda/separata invallningar?

Företag	A	B	C	U	totalt 41
Antal ja	1	5	11	9	26
Antal nej			2	1	3
Ej aktuellt		4	8		12

24. Har något farligt avfall blandats med något annat avfall?

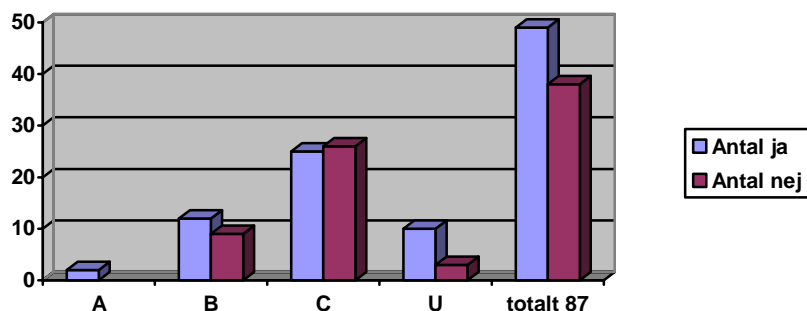
Företag	A	B	C	U	totalt 78
Antal ja		2	2	1	5
Antal nej	2	15	35	4	56
Antal ej aktuellt		1	8	8	17

25. Sorteras kasserade batterier och hanteras skilt från annat avfall?

Företag	A	B	C	U	totalt 83
Antal ja	2	14	41	11	68
Antal nej		2		1	3
Antal ej aktuellt		4	7	1	12

26. Finns risk för förorening till mark, vatten eller t.ex. dagvatten där lastning av farligt avfall sker?

Företag	A	B	C	U	totalt 87
Antal ja	2	12	25	10	49
Antal nej		9	26	3	38



27. Vilka åtgärder och försiktighetsmått har vidtagits för att förhindra förorening? Finns tätning, absorptionsmaterial eller liknande?

Företag	A	B	C	U	totalt 90
Antal ja	2	13	28	10	53
Antal nej		7	14	2	23
Delvis			1		1
Ej aktuellt			3		3

Kommentarer fråga 22-27

Lagring av FA sker överlag (ca 90%) under godtagbara omständigheter med följande viktiga undantag - >30% har brister i invallningen, 57% har inte märkt upp sitt FA ordentligt, >30% har inte lämpligt absorptionsmaterial lätt tillgängligt eller vidtagit åtgärder för att förhindra förorening. Risk för förorening av mark och vatten vid lastning finns hos 44 % av företagen. Överlag är företagen bättre på den praktiska hanteringen av avfallet än den administrativa.

Utvärdering av inspektionen – företagare

Hur många företag har lämnat utvärderingen? Antal 42

1. Hur uppfattades besöket? (Ange antal inom skalan)

Dåligt

Bra

Mycket bra

				1	5	9	9	7	13
--	--	--	--	---	---	---	---	---	----

2. Hur var informationen om farligt avfall som gavs vid besöket? (Ange antal inom skalan)

Dålig

Bra

Mycket bra

		1		1	5	7	9	8	12
--	--	---	--	---	---	---	---	---	----

3. Planerar ni att minska mängden farligt avfall från ert företag efter vårt besök?

Antal ja	21
Antal nej	18
Går ej	2
Ej svar	1
Kanske	1

Om ja under 3:

Vid konstruktion/produktframtagning, antal 0

Vid inköp av kemikalier/råvaror, antal 7

I verksamheten/processen, antal 8

Efter processen, ange antal 1

Annat, ange antal 0

Vad var bra vid besöket?

Bra samtal, öppen diskussion, goda råd

Kontakten med miljökontoret

Samförstånd, sunt förnuft

-Informativt och stor vilja att hjälpa till

-”Tack för ett trevligt och givande möte”

-Bra och saklig information om vad besöket syftade till

-Informationen

-Trevligt bemötande

-Kort, koncist, bra förståelse för hur vårt mindre företag fungerar i frågor avseende farligt avfall

-Genomgången och infon var bra

Informationen

Dialog, inga pekpinningar

Klart och tydligt vad som gäller just vår verksamhet

Bra dialog. Låg profil på myndighetsutövning

Lugn och vänlig stämning. Kompetent framförande av information.

Information och hjälp.

Besöket gjordes i positiv anda med konstruktiva förslag.

Bra info, effektiv genomgång av frågor.

Tipsen

Trevligt bemötande

Få status fastställd

Bra att få en genomgång så vi följer kraven

Informationen. T ex sådant man har svårt att läsa sig till

Bra dialog

Ett sakligt möte

Bra information

Vad var dåligt vid besöket?

-Inget

-Svårt att få tydliga besked på vissa områden

-Vädret

Vädret

Vad kan tillsynsmyndigheten bli bättre på?

Möjligen hälsa på oftare för att hålla diskussionerna mer levande

Att mer informera om nya regler

Viktigt med ett bra samarbete och förståelse för företagens verksamheter och vardag

-Hålla korta informationsmöten om förändringar

-Mera sakliga råd för att hjälpa företaget

-Mer information

-Info

Dela med sig av sin breda erfarenhet. Ge tips på vad som fungerar på andra företag.

Information, mer lättförstådd information

-Vara mer förstående och kanske lyssna lite mer

Kommentarer:

Företagens utvärdering ger projektet ett gott betyg, men den dåliga svarsfrekvensen gör att man nog inte ska dra för stora slutsatser av det (40 av 93 besökta företag har lämnat en utvärdering).

Liksom i tidigare projekt visar enkätsvaren på ett stort önskemål om mer information till företagen, t ex om nyheter i lagstiftning och annat. Kanske kunde en särskild grupp bildas inom Miljösamverkan Sydost som jobbar särskilt med detta. T ex ett nyhetsbrev en gång i halvåret, anordna lokala informationsträffar eller informera företagen genom förvaltningarnas hemsida.

Utvärdering av inspektionsunderlaget –miljöhandläggare

Antal handläggare som lämnat utvärderingen, 17

Vad tycker du om inspektionsunderlaget till avfallsprojektet? (Ange antal inom skalan)

Dåligt

Bra

Mycket bra

				1		4	12	5	2
--	--	--	--	---	--	---	----	---	---

Vad är bra?

-tillgång till §§

Detaljerad genomgång av ett avgränsat område, blir oftast inte så vid vanlig tillsyn.
Länsövergripande.

Positivt att tolkningar finns med så vi vet var gränser bör dras vid tveksamheter.

Broschyren var jättebra, lättläst. Inspektionsmaterialet var bra indelat i olika avsnitt, lätt att följa och man missade inte att kolla/informera om något.

Att det finns.

Det var heltäckande. Ett enkelt sätt att få en ganska god bild över hanteringen. Bra med fakta till varje ”avsnitt”.

Kommentarer och tips kring varje avsnitt. Allt bifogat ”runtomkring” material. Broschyren ”Farligt avfall på företag”.

Fungerade bra som ”internt” utbildningsmaterial

Broschyren

Bifogat material som ingick i projektet

Inklippet av lagtext i materialet och råd om bedömning

Det var bra att de fanns med mycket information i inspektionsunderlaget, t.ex hänvisningar till lagrum så att man direkt kan se vad som står ordagrant. Ett väl underbyggt material som även innehåller information som man kan ge verksamhetsutövaren vid besöket.

Att få ett samlat dokument med frågor, information och lagstiftning.

Det är bra att lagtexten står i samband med frågan på underlaget och även vilka påföljder det kan föra med sig om man inte följer reglerna (om man behöver påtryckningsmedel).

Inspektionsunderlaget är lätt att följa. Bra hänvisningar.

Det är ett bra underlag med information och bra frågeställningar.

Tydligt och bra med utdrag ur lagstiftning. Allt fanns i ett paket.

Konkreta och avgränsade frågor som bygger på regelverket.

Lätt att följa.

Bra med utdrag ur lagtext och ”vägledning” från arbetsgruppen etc. i anslutning till aktuell fråga.

Lagom många frågor.

Bra och varierade frågeställningar.

Vad är dåligt?

-några svårtolkade frågor/följdfrågor

Att man inte hinner att åka till alla.

För petimetrigt.

De flesta hade inte allt sitt avfall klassat i avfallskoder, för att då svara på alla frågor krävdes att man gick igenom allt deras avfall (fråga 9).

Inget men kan alltid förbättras, möjligen ett och annat sakfel

Som vanligt kan underlaget kännas onödigt omfattande vid tillsyn av mindre företag, vissa önskemål om ett underlag i ”light-variant” för dessa mindre verksamheter.

Inspektionsrapporten var inte av den modell som man normalt skickar ut efter inspektioner, i punktform. Svaren till undersökningen fick man ju dock från frågeformuläret.

Omfattande

Sid 10 och 11 med information till VU är lite för luddiga. Svårt att utifrån dem redogöra för sambandet mellan förbrukningen av kemiska produkter, miljömålen och uppkomsten av FA.

Informationen på sidan 11 med bl a kopplingen till kemiska produkter (som någon gång blir avfall). Informationen borde endast ha varit inriktad mot farligt avfall, för att vara mest användbar.

På många frågor hade det behövts ett ytterligare alternativ såsom ”delvis” eller ”ej aktuellt”.

På en del frågor hade det varit bra att kunna välja delvis, ex. förvaras FA invallat?

Inget speciellt.

Saknar du något i underlaget?

Går ej att förteckna olika fraktioner av farligt avfall.

Förvaringsplatsgenomgången borde vara per fraktion.

Utökat svarsalternativ, **delvis** vanligt förekommen för fråga: 5, 7 och 13, inte alltid svart eller vitt ute bland företagen. Fråga 23-24 måste läsas ihop.

”Enklare” material för vanlig inspektion

Kunde ha funnits rutor att kryssa i med delvis eller inte aktuellt på fler ställen.

Alternativet ej aktuellt borde finnas med under flera frågor.

Motiven till vissa regler är inte självklara. Tex kravet på anmälan för transport av eget FA. Det är bra att kunna motivera varför kraven finns. Det skulle därför vara bra om det hade funnits mera fakta om varför man har vissa regler.

Under avsnittet ”Anteckningar”, fråga 3-9, hade det varit bra om de farliga avfall som förekom vid företaget hade skrivits ned som sammanställts. Detta för att göra en jämförelse med vad man normalt kan hitta ute på företagen och hur lika/olika klassningarna görs. Kanske lite mer tonvikt på risken för förorening av mark, vatten och luft samt lite mer fokusering på vilka typer av FA som förekommer vid verksamheten.

Vad kan bli bättre?

Passade kanske inte in så bra på mindre C-företag och serviceföretag. Deras svar passade ibland inte in i inspektionsprotokollet.

Jag tycker att längre tid för projektet hade varit lämpligt.

Tog ett tag att hinna med allt när projektet startade precis efter sommaren och semestern.

-allting kan bli bättre

Mindre detaljer och mer miljönytta.

Den inklippta lagtexten var ibland inte i anknytning till rätt fråga ex anteckningar stod före fråga 3 och 4 istället för före fråga 5.

Fler kryssningsalternativ vid flera av frågorna, många gånger klarade företagen kanske en fråga mellan 70-95, det var varken perfekta eller helt felaktiga i sin totala hantering.

Många företag anlidade flera företag och transportörer, det hade behövts fler svarsrader för att kunna kolla upp transportföretagen.

Vi har känt ett värde av att VU har fått tillgång till samma inspektionsunderlag som vi vid inspektionstillfället. Det blir ett bra material för dem, dels för vilka brister som ska åtgärdas och dels att höja deras kunskapsnivån. Vi behöver sannolikt inte skriva lika utförliga inspektionsrapporter eftersom det inte bör föreligga några missförstånd om vad som ska åtgärdas då VU har fyllt i samma uppgifter som vi i sitt underlag som han får behålla.

För den fortsatta framtida tillsynen, hos de företag som inte deltog i projektet, bör projektgruppen, efter sin projektsammanställning, ta fram ett inspektionsunderlag i komprimerat format av det som är viktigast ur tillsynssynpunkt, dvs. att minska mängd farligt avfall och ha kontroll över hur avfall hanteras.

Tips till Karen – att ta fram en ”inspektionschecklista” med de viktigaste utdragen från alla projekt. (till mindre företagare – beroende på resultat/behov – riktad tillsynsinsats)

När det gäller blandning och sortering av avfall finns det stort utrymme för tolkningar och det är svårt att ge några tydliga besked till verksamhetsutövaren, det blir ganska godtyckligt. Det hade kanske varit bra att gemensamt försöka förtydliga vad som rent praktiskt menas med 21§ Avfallsförordningen.

Fler ”ej aktuellt”

Man kunde ha ännu tydligare anvisningar om när frågor inte var relevanta för det lilla företaget man besökt.

Viktigt att frågorna är mycket väl underbyggda och att arbetsgruppen tänker igenom vilka frågeställningar som kan tänkas dyka upp. Arbetsgruppens bör bedöma och tolka så mycket som möjligt av det som kan vara oklart och redovisa tolkningarna i underlaget.

Kommentarer:

Inspektionsmetoden uppskattas av handläggarna. Uppbyggnaden av inspektionsunderlaget med aktuellt lagrum med tillhörande frågor och kommentarer är en mycket uppskattat uppställning som ger ett bra stöd under inspektionen.

Arbetsgruppen konstaterar ännu en gång att inspektionsunderlaget kan göras bättre och mera miljönyttigt samt att underlaget önskas utformat i en light version som passar för små företag. Tiden för inspektioner är alltid begränsad, detta beror på att projektet Miljösamverkan Sydost drivs ett år åt gången och alltså måste hålla sig inom en begränsad tidsperiod.

Efterfrågan på en "Light-underlag" samt mer fokus på miljönytta är svåra krav eftersom området farligt avfall är väldigt detaljreglerat när det gäller krav på dokumentation, anmälan, tillstånd med mera. Man får i så fall välja att inte kontrollera vissa krav som är bindande i lagstiftningen och detta måste tydligt framgå av underlaget. Rent generellt kollar man väl vid "vanliga inspektioner", dvs utanför projektet, ofta den praktiska hanteringen, risken för förorening och frågar vart avfallet lämnas. För detta krävs kanske inget särskilt underlag?

Projekt med mer miljönytta kanske istället ska inrikta sig på transportörer, minskning av FA inom vissa branscher, särskilda avfallsslag (t ex dubbla ingångar) eller något annat. Det kan dock finnas en risk att färre kommuner deltar, då detta kanske inte ryms inom den ordinarie tillsynsplanen.

Att tänka över!

Underlagets utformning är informativt och bygger på en dialog med företagen för att stärka och stödja dessa i deras miljöarbete.

Även om arbetsgruppen ansträngt sig för utforma inspektionsunderlaget så att likvärdiga bedömningar kan göras inom området, finns dock risken kvar för att olika bedömningar görs.

Om man i framtida projekt vill ha in material i förväg från företagen måste detta göras väldigt enkelt för företagen. T ex ”Fyll i den här blanketten och returnera i frankerat svarskuvert”.

Delvis bör finnas som svarsalternativ på flera frågor. Ofta fungerar systemet för vissa avfallslag, men inte för alla.

En kommun som deltog i projektet tog med kopior på inspektionsprotokollet till företagen vid besöket. Inspektionen underlättades eftersom även företaget gavs tillfälle att följa frågeställningarna utifrån tillämpad lagrum. Denna arbetsmetod kan vara en idé till nästa tillsynsprojekt.

Ett stort tack till alla handläggare och företagare som medverkat i projektet!

ARBETSGRUPPEN FÖR PROJEKTET FARLIGT AVFALL PÅ FÖRETAG

Lars Engström, Länsstyrelsen i Kalmar
Karen Jensen, Regionförbundet i Kalmar län
Hans Lundgren, Emmaboda kommun
Elin Nilsson, Västerviks kommun
Christian Pettersson, Kalmar kommun

Broschyren och mera information om projektet farligt avfall på företag finns att hämta på www.miljosamverkansydost.se. Kopiera gärna från rapporten men hänvisa till källan!